

Vergaderjaar 2013–2014

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 1829

VERSLAG VAN EEN WERKBEZOEK

Vastgesteld 2 juni 2014

Een delegatie van de vaste commissie voor Veiligheid en justitie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft van 12 tot en met 14 april 2014 een werkbezoek gebracht aan Bulgarije in het kader van het asielbeleid. Zij heeft daartoe bezoeken gebracht aan twee vluchtelingencentra (Harmanli en Vrazhdebna) en de grenspolitie in Elhovo en gesprekken gevoerd met de grenspolitie, de State Agency for Refugees (SAR), de onderminister van Binnenlandse Zaken en de leden van de Bulgaarse commissie voor Veiligheid en Justitie alsmede met verschillende Non-Gouvernementele Organisaties. Gedurende de delegatiereis zijn wij inhoudelijk ondersteund door de Nederlandse ambassadeur de heer T. van Oorschot.

De Nederlandse delegatie bestond uit het Tweede Kamerleden mevrouw T.M. Jadnanansing (PvdA), voorzitter van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie, alsmede de leden mevrouw ME. Maij (PvdA), mevrouw A.G. Wolbert (PvdA), de heer M. Azmani (VVD), heer de A. G. Schouw (D66), de heer Y.J. van Hijum (CDA) en mevrouw L.G.J. Voortman (GL).

De delegatie werd ambtelijk ondersteund door mevrouw P.F.L.M. Tielens-Tripels, adjunct-griffier van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie van de Tweede Kamer.

De Nederlandse delegatie brengt als volgt verslag uit van haar bevindingen.

Briefing door de Nederlandse Ambassadeur te Bulgarije

Het delegatieleden uit de Tweede Kamer zijn op zondag 13 april 2014 uitvoerig gebriefd door de heer T. van Oorschot, Nederlands Ambassadeur te Bulgarije, gedurende onze vier uur durende busreis vanuit Sofia naar het vluchtelingenkamp Harmanli, 45 km van de Bulgaars/Turkse grens.

De ambassadeur heeft een heldere uiteenzetting gegeven van de actuele politieke, economische, financiële en sociale situatie in Bulgarije. Hij heeft daarbij ook aandacht gevraagd voor het feit dat Bulgarije het armste land van de Europese Unie is met een enorme zware last op hun schouders de grote stroom inkomende asielzoekers onderdak te geven en alle daarbij

behorende procedures in acht te nemen. Veel Bulgaren leven zelf onder het minimumloon hun solidariteit met het vluchtelingenprobleem is laag en kijken voor steun naar Europa.

Bulgarije is een parlementaire republiek met een president als staatshoofd die rechtstreeks wordt gekozen voor 5 jaar. Bulgarije kent één huis van afgevaardigden bestaande uit 240 leden die direct wordt gekozen voor 4 jaar. Hoewel de GERB (centrumrechtse partij) in mei 2013 bij de verkiezingen als grootste partij uit de bus kwam wilde geen enkele politieke partij met hen samenwerken zodat er nu een regering is, bestaande uit de BSP (socialisten) en DSP (centrum) en onafhankelijken, die samen 120 zetels heeft en soms afhankelijk is van de gedoogsteun van de ultranationalistische partij Ataka. Bulgarije heeft goede industriële zones en goedkope arbeidskrachten die het maken van arbeidsintensieve producten attractief maken. De belangrijkste industrieën zijn: machinebouw, metaalbewerking, techniek, textiel en elektronica. Bulgarije heeft sinds 1990 een vrije markt economie. 80% van de handel vindt plaats met de vroegere landen van de Sovjet Unie. Belangrijkste handelspartners zijn Rusland, Italië, Duitsland, Griekenland en Turkije. Bulgarije heeft een historische band met Rusland, is voor 100% afhankelijk van Rusland voor gas, olie en nucleaire energie. Daarnaast is er veel Russisch kapitaal en komen er veel Russische toeristen naar Bulgarije.

Een economische vergelijking met cijfers van het IMF laat zien dat Nederland met een BNP/hoofd van 14.500 dollar per jaar op de 12de plaats staat, in vergelijking met Bulgarije met een BNP/hoofd van 4.170 dollar per jaar op de 69ste plaats. Nederland heeft een gemiddeld inkomen van 2.671 Euro per maand tegen 461 Euro per maand in Bulgarije en een minimumloon van 170 Euro per maand tegenover ca. 1.400 Euro per maand in Nederland.

Het onderwijs is goed er zijn 50 universiteiten. Wel is er behoefte aan meer HBO-opleidingen.

Corruptie is een wijd verspreid en hardnekkig probleem waaraan hard gewerkt wordt dit aan te pakken en de noodzakelijke justitiële hervormingen door te voeren. Nederland dringt samen met enkele andere EU-lidstaten aan op houdbare hervormingen op het gebied van de rechtstaat en op meer transparantie, verantwoording en integriteit.

Bezoek aan het vluchtelingenkamp Harmanli

Harmanli was het eerste opvangkamp in Bulgarije, dat aanvankelijk bestond uit tentenkampen maar later is omgezet in containers (waar nu 47 Syrische families wonen) en in een aantal gebouwen. In ieder gebouw huist een bepaalde doelgroep.

Zo is er een gebouw voor moeders met jonge kinderen, een voor Afrikaanse vluchtelingen en een voor Syrische vluchtelingen. De vluchtelingencentra worden beheerd door de Bulgaarse SAR in samenwerking met het Rode Kruis (RK), UNHCR en de IOM (Internationale organisatie voor Migratie). De huisvesting is aanzienlijk verbeterd en op dit moment worden er wasserettes en een keukenfaciliteit gebouwd. De integratie staat echter nog in de kinderschoenen en met het geven van onderwijs moet nog een begin worden gemaakt alsmede met de noodzakelijke sociale- en sportactiviteiten. De kinderen hebben vrijwel niets te doen en vragen om Engelse leesboeken en lesmateriaal. Daarom is het noodzakelijk dat met het geven van onderwijs op korte termijn een begin wordt gemaakt en de integratie verder ter hand wordt genomen. Harmanli is een open vestiging. De vluchtelingen kunnen in en uit en de nadruk ligt nu op het geven van onderwijs en het geven van vakopleidingen om de dagen een goede en vooral zinvolle invulling te geven.

Bezoek aan de grenspolitie in Elhovo

Aansluitend aan het bezoek aan het vluchtelingenkamp Harmanli is de delegatie naar de Bulgaars/Turkse grens gereden en heeft daar een bezoek gebracht aan de grenspolitie in Elhovo in het Situational Center for Integrated Border Control (SCIBC).

Bulgarije heeft een totale landsgrens van 2.368 kilometer, de buitengrens bedraagt 1.225 kilometer. Bulgarije grenst aan 5 landen te weten: Roemenië, Servië, Macedonië, Griekenland en Turkije. De controles vinden plaats op het land door middel van gezamenlijke grenscontroles en gemeenschappelijke contactcentra's met Roemenië, Servië, Macedonië en Griekenland, via de lucht met behulp van helikopters en via de zwarte zee met behulp van de kustwacht. De verwachting is dat in de zomer van 2014 ook met Turkije deze gezamenlijke grenscontroles en gemeenschappelijke contactcentra's zullen zijn opgezet. Met name de buitengrens met Turkije (271 km) is problematisch en vraagt om permanente controle en fysieke aanwezigheid van de grenspolitie. In 2012 zijn 2.075 mensen aan de buitengrenzen aangehouden waarvan 1.886 aan de Bulgaars/Turkse grens, in 2013 zijn 11.618 mensen aan de buitengrenzen aangehouden waarvan 11.524 aan de Bulgaars/Turkse grens. Op dit moment is 58 km van de 271 km gedekt. Er zijn inmiddels 6 autonome posten en er zijn sensoren en camera's geplaatst. Binnen een jaar zullen nog 5 autonome posten aan de Bulgaars/Turkse grens worden geplaatst. 75% van de vluchtelingen die Bulgarije binnenkomen komt uit Syrië. 99% van de mensen die de grens oversteken maken gebruik van mensensmokkelaars. Op dit moment wordt de Bulgaars/Turkse grens versterkt met 1.450 politiemensen en 150 patrouillevoertuigen en wordt over een lengte van 30 km een hek geplaatst. Het nationaal coördinatiecentrum werkt nauw samen met Eurosur, Frontex, Poseidon, het International Communication Center (ICC) en met Attica. Bovendien wordt op reguliere basis samengewerkt met het Rode Kruis, de UNHCR en IOM.

Voorts heeft de delegatie gesproken met 2 leden van de KMAR die gedetacheerd zijn bij FRONTEX.

Gesprek met de Bulgaarse leden van de vaste commissie voor Justitie

Aanwezig totaal 8 leden van BSP, MRF en Ataka, de oppositiepartij (GERB) was afwezig.

Van de zijde van de Nederlandse delegatie is een aantal vragen gesteld. Het lid Maij (PvdA) vroeg naar de kwaliteit van de opvang aan de Bulgaars/Turkse grens; de geringe mogelijkheden voor kinderen op onderwijs en voor educatieve activiteiten; een overzicht van de aantallen niet aangemelde migranten;

Het lid Voortman (GL) vroeg of de steun vanuit Europa afdoende is; beschikt de grenspolitie over voldoende geavanceerde technische middelen om vluchtelingen op te vangen;

Het lid Azmani (VVD) vroeg naar de samenwerking met de Turkse autoriteiten;

Het lid Schouw (D66) vroeg naar het politieke debat over de asielproblematiek met een overzicht van de korte termijn en lange termijn kosten;

Van Hijum(CDA): heeft begrip voor de druk die Bulgarije ervaart het is ook een Europese zaak, hoe wordt de waardigheid van vluchtelingen geborgd en het terugsturen van vluchtelingen gemonitord;

De voorzitter van de Bulgaarse commissie voor Justitie maakt een aantal algemene opmerkingen. Hij geeft aan blij te zijn met het bezoek zodat de delegatie zelf de vorderingen kan zien die er gemaakt zijn en de activi-

teiten die ontplooit worden teneinde de vluchtelingen te plaatsen en van alle noodzakelijke voorzieningen te voorzien. De druk op Bulgarije aan alle Europese voorwaarden te voldoen is groot. Het is het armste land van de Europese Unie (EU) en financiële hulp vanuit de EU is dan ook zeer welkom. Inmiddels hebben de Ministers van Justitie, VWS, SOZA en Defensie het actieplan omarmt die ervoor moet zorgen betere voorwaarden voor de vluchtelingen te scheppen in de vluchtelingencentra.

Hij merkt voorts op dat het integratieproces moeizaam verloopt. Er is geen tot weinig interesse om te integreren noch om de Bulgaarse taal te leren omdat de vluchtelingen niet in Bulgarije willen blijven maar door willen reizen naar andere lidstaten. Het Ministerie van OCW heeft regulier contact met de NGO's om over de benodigdheden van de vluchtelingen te spreken.

Hij kon zich niet aan de indruk onttrekken dat Turkije het probleem van de vluchtelingen richting Bulgarije verlegt, ze komen met bussen naar de green border en in plaats dat de Turkse grenspolitie hen aanhoudt en identificeert worden zij met behulp van de Turkse veiligheidsdiensten de grens over geholpen.

Voorts merkte hij op dat de financiële steun (18 miljoen Euro) vanuit Europa ontoereikend is en dat het Europese asielbeleid moet worden aangepast. Hij benadrukte verder dat het een gezamenlijk en tevens veiligheidsprobleem is die in Europese kader moet worden opgelost. Gezien de hoeveelheid vragen zullen de nog openstaande vragen schriftelijk worden beantwoord.

Gesprek met de onderMinister van Binnenlandse zaken, de heer Angelov

Na een warm welkom van de heer Angelov, op het Ministerie van Binnenlandse Zaken, heeft de voorzitter de vragen van de delegatie geïnventariseerd.

Van de zijde van de delegatie zijn de volgende vragen naar voren gebracht.

Het lid Maij (PvdA) vroeg naar mate van dienstverlening in de opvangcentra, in het licht van de geringe mogelijkheden voor kinderen voor onderwijs en opvang.

Het lid Schouw (D66) vroeg welke hulp vanuit de EU wordt gegeven aan de vluchtelingen in de Bulgaarse centra en welk structurele hulpprogramma op de Bulgaarse politieke agenda staat.

Van Hijum (CDA) vroeg of hij het probleem herkent dat niet alle vluchtelingen in het EURODAC-systeem worden opgenomen en Nederland de vluchteling dus niet herkent als zijnde binnengekomen in Bulgarije en dus ook niet kan terugsturen naar Bulgarije.

Voortman (GL) vroeg wat de benodigdheden zijn vanuit de EU?

Azmani (VVD) wat is rol van Turkije bij het vluchtelingenproblematiek, hoe is de samenwerking voor de toekomst voorzien.

Jadnanansing (VZ) vroeg naar de mogelijkheden van lesmateriaal en Engelse boeken in de opvangcentra ten behoeve van de kinderen.

De heer Angelov merkt op dat Bulgarije een herstructurering en verbetering van de asielprocedure beoogt, met een focus op het verbeteren van de mensenrechten van vreemdelingen en de situatie van kwetsbare groepen, zoals vluchtelingen en kinderen in het bijzonder. Bulgarije werkt aan het wegwerken van de bestaande achterstanden in de asielprocedures, het opleiden van personeel en het opzetten en verbeteren van de opvangcentra voor asielzoekers. Het Ministerie van Onderwijs start in samenwerking met UNHCR in de 6 centra met het geven van onderwijs en met een taalprogramma. Een wetsvoorstel inzake het recht op onderwijs voor vluchtelingen zal over 2 weken worden aangenomen in het parlement. In EURODAC is de registratie voor 100% gedekt zowel voor

categorie I als II. Wij krijgen daarbij hulp van FRONTEX. Turkije is een belangrijk transitland, het gezamenlijk optreden is van groot belang bij het in kaart brengen van de smokkelroutes. De informatie-uitwisseling gaat beter, Turkije treedt beter op op eigen grondgebied, waardoor de druk vanuit Turkije afneemt.

Er is Europese solidariteit in de expertise, door de hulp van FRONTEX, UNHCR en de SAR. Er is daarnaast civiele steun door het geven van materialen als bedden, dekens en medische spullen en er is financiële steun ter grootte van 18 miljoen Euro.

Bulgarije zal fondsen blijvend nodig hebben om de integratie van vluchtelingen in Bulgarije te laten slagen.

Er worden extra personeel en tolken opgeleid en ingezet ten behoeve van de SAR waardoor zowel de registratie als het aanmeldingsproces aanzienlijk is verbeterd.

De heer Angelov spreekt de wens uit dat de delegatie door het werkbezoek een betere en objectievere kijk krijgt van de actuele situatie en met eigen ogen kan zien wat er allemaal is bereikt. Het moet een gedeelde burden zijn want migration shifts!

Werklunch op de Nederlandse Residentie met een aantal NGO's

De delegatie is bijzonder gastvrij onthaald door de Nederlandse ambassadeur op zijn residentie. Tijdens de werklunch is gesproken met de UNHCR, het IOM, het Bulgaarse Rode Kruis en het Bulgaars Helsinki Comité.

De UNHCR uitte in januari 2014 forse kritiek over de situatie van asielzoekers in Bulgarije. Zij uitten toen hun zorgen over de push backs naar Turkije, de structurele detentie van asielzoekers, de slechte detentie omstandigheden en het gebrek aan normale opvangfaciliteiten. In hun ogen is er sindsdien een forse verbetering waarneembaar op het gebied van het registreren van asielverzoeken en de leefomstandigheden in de opvangcentra. Er is meer personeel van de UNHCR en het RK beschikbaar in de opvangcentra, medische zorg wordt verleend en de voedselverstrekking is georganiseerd.

Ook is het belangrijk de opvang in perspectief te plaatsen. In de 28 lidstaten van de EU worden 75.000 Syrische vluchtelingen opgevangen tegen miljoenen Syrische vluchtelingen in de omliggende landen. Bulgarije kan vluchtelingen terugsturen als zij een bedreiging vormen voor de nationale veiligheid van Bulgarije, zo worden Syrische Koerden soms teruggestuurd. Ook Afghanen krijgen geen vluchtelingenstatus omdat Bulgarije van mening is dat zij geen bescherming nodig hebben en dus terug kunnen worden gestuurd.

In april van dit jaar wordt gestart met het geven van onderwijs aan kinderen in de opvangcentra om ze een zinvolle dagbesteding te geven maar ook te laten integreren met het land waar ze verblijven.

Door de komst van de politie (per 300 meter 1 politieagent) die posten aan de grens met Turkije, is de instroom gedaald. Ze worden nu veelal tegengehouden op Turks grondgebied tenzij ze legaal via de officiële grens de grens overgaan.

De Bulgaarse regering zit in een spagaat, moet enerzijds de Europese regels naleven en anderzijds het negatieve sentiment bij de Bulgaarse bevolking en in de media tackelen. De positie van de Bulgaarse media is bij het onderdrukken van deze xenofobie zeer belangrijk. Een gemeenschappelijk Europees asielbeleid is hard nodig, het zou het shoppen in andere lidstaten stoppen! Ondersteuning van en financiële hulp voor Bulgarije is blijvend nodig, ook in de toekomst.

Gesprek met de State Agency of Refugees

90% van de vluchtelingen komen via mensensmokkelaars binnen, zij adviseren hen alle documenten te vernietigen. 78% van de asielaanvragen komen uit Syrië, waarvan 80% van Koerdische afkomst en allen ongedocumenteerd. Na vaststelling van de identiteit deelt de SAR hen in al naar gelang de indicatoren. Er zijn 7 verschillende opvangcentra, ieder met eigen doelgroepen en nationaliteiten. Dit om mogelijke spanningen tussen de nationaliteiten te voorkomen. In ieder complex zijn er afdelingen en op iedere afdeling wordt een voorman en een voorvrouw aangesteld die optreedt indien er spanningen optreden of ruzies ontstaan. Zij worden daarbij ondersteund door de UNHCR en het BRK. Sinds september 2013 is de capaciteit van de SAR verdubbeld en is veel tijd en geld geïnvesteerd in het opleiden van interviewers, tolken en eigen personeel. De grootste uitdaging is op dit moment het integreren van de vluchtelingen. Veruit de meesten zijn ervan overtuigd dat zij kunnen doorstromen naar de andere lidstaten en de interesse voor het leren van de Bulgaarse taal is daarom nihil. Getracht wordt nu hen een vak te leren zodat ze een toegevoegde waarde hebben op de arbeidsmarkt en eigen inkomsten kunnen genereren.

De reden dat Bulgarije veel Syrische Koerden binnenkrijgen komt mede door de houding van Turkije ten aanzien van Koerden. Er zitten ongeveer 1 miljoen Syrische vluchtelingen in Turkije waarvan 500.000 Koerden. De hoog opgeleiden kunnen in Turkije blijven voor de laagopgeleiden is geen belangstelling. Bovendien heeft de politieke tak van de Koerdische Raad bepaald dat de Koerden terug kunnen naar hun eigen grondgebied. Het is van belang dat de Koerdische organisaties ervoor zorgen dat ze in het land blijven waar ze nu verblijven en met behulp van werk- en leerprojecten een bestaan op te bouwen en een inkomen te bieden. Bulgarije kent geen integratiewet daarom zal per decreet de integratieverplichtingen dienen te worden vastgesteld.

Bezoek aan het vluchtelingenkamp Vrazhdebna

Als afsluiting van het werkbezoek aan Bulgarije is het vluchtelingenkamp Vrazhdebna bezocht.

Een oude school die nu grotendeels is gerenoveerd en geschikt gemaakt voor opvang van vluchtelingen. Op het terrein wordt door het leger gekookt, er is een lokaal ingericht voor medische verzorging er is een (Syrische) arts aanwezig, ook is een gymzaal ingericht ten behoeve van de jeugd.

Er is een crèche en een klaslokaal met benodigd personeel. De badkamers zijn vernieuwd en nieuwe douches zijn geplaatst. Er wordt op dit moment een nieuwe keuken, een wasruimte en een cafetaria gebouwd.

Kortom er wordt hard gewerkt aan het wegwerken van de achterstanden en de inzet is erop gericht de leefomstandigheden voor de vluchtelingen zo optimaal mogelijk te maken.

De voorzitter van de commissie,
Jadnanansing

Adjunct-griffier van de commissie,
Tielens-Tripels